

EVERY CONFERENCE BRINGS NEW HORIZONS

 TASET's CONFERENCES

PROCEEDINGS BOOK

Published Date: October 5, 2015

September 2-4, 2015 St. Petersburg, RUSSIA

 ITEC

INTERNATIONAL TEACHER EDUCATION CONFERENCE

 IDEC

INTERNATIONAL DISTANCE EDUCATION CONFERENCE

 ITICAM

INTERNATIONAL TRENDS AND ISSUES
IN COMMUNICATION & MEDIA CONFERENCE

Table Of Contents

A Comparative Study Of Pre-Service Teacher Education Programs Between South Korea And The United States <i>DaeDong HAHN, Imjoo GIL</i>	1
A Development Of Multimedia Computer Lesson To Enhanceclassification Skill Of Prathomsuksa 2 Students On The Topic “Creature” <i>Sakesun YAMPINIJ, Wongduan CHAIROB, Pakorn SUPINANONT</i>	8
A Study Of Learning Achievement And Intention To Gain The Desired Characteristics Toward Interactive Computer Multimedia Animation On The Topic “10 Desired Characteristics” <i>Sopon MEEJARLEURN, Siriluk CHANGRUANKUN</i>	15
Akademik Çevrenin İki Dilli Öğrenciler Hakkındaki Görüşleri <i>Nevin AKKAYA, Cenan İŞCI</i>	21
An Application Of A 3d Printer To Technical Higher Education <i>Tsuyoshi AKIYAMA, Fumitaro SEKINE</i>	29
Analyzing The Unit Cost Per Student In Nigerian Higher Education System <i>Sani AHMED</i>	36
Analyzing The Factors That Affect The Objectives Of Pre-Service Teachers To Perform Laboratory Practice In Science Lessons By Means Of The Theory Of Planned Behavior <i>Mahmut Sami KILIÇ, Abdullah AYDIN</i>	41
Architecture First Methodology And Its Support In Ides <i>Jarmila PAVLÍČKOVÁ, Rudolf PECINOVSKÝ</i>	45
Bir Fizik Kitabında Bilimsel Bilgiler Hakkında Yapılan Bir Betimlemenin Tartışılması <i>Ali YILDIZ</i>	46
Bridging The Gap Of Understanding About Learning Environment For Under Achievers Gifted Students (Comparison Of Teachers And Students' Perspective) <i>Saemah RAHMAN, Jamaliah IJAK</i>	47
Cinsiyet Rollerini İle Utangaçlık: Sosyal Damgalamanın Aracılığı <i>Bahtiyar Eraslan ÇAPAN</i>	48
Стратегия Эффективности Высшего Образования Strategies For Effective Higher Education <i>Zhulduz DILDEBAEVA, Saodat RASSULOVA</i>	49
Determining Pre-Service Mathematics Teachers’ Beliefs About The Nature Of Mathematics: The Case Of Turkey <i>Derya ÇELİK, Serhat AYDIN, Zeynep Medine ÖZMEN, Gökay AÇIKYILDIZ, Duygu TASKIN, Mustafa GÜLER, Kadir GÜRİSOY, Gönül GÜNES, Osman BIRGIN, Ramazan GÜRBÜZ</i>	54
Determining The Level Of Involving Environmental Education Activities In The Monthly Plans And Daily Educational Flows Of Preschool Teachers <i>Hülya Gülay OGELMAN, Ahmet EROL, Raziye YILDIRIM, Esra COŞKUN, Hakkı KILINÇ</i>	56
4. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilimleri Dersindeki Bilgileri Günlük Yaşamla İlişkilendirme Düzeyleri Ve Fen Bilimlerine Karşı Tutumları <i>Selcen Süheyla ERGÜN, İjlal OCAK, Gürbüz OCAK</i>	68
Effect Of Exchange Programs, In Terms Of Internationalization, On University-Industry Collaboration <i>Gökçe MEREY, Reha Metin ALKAN</i>	87

Effect Of Mnemonics As A Creative Approach To Communicating Science Concepts On Junior Secondary School Students' Learning Outcomes In Basic Science <i>Danjuma Shehu IBRAHIM, Oluwasanumi Adedimeji ADEPOJU</i>	88
Effects Of In-Service Training On The Points Of Symptom Check List 90-R Applied On A Group Of Teacher <i>Münevver MERTOGLU</i>	95
Eğitim Fakültesi İle Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi <i>Devrim AKGÜNDÜZ, Ayşegül Kınık TOPALAN, Gül GÜLER, Hamide ERTEPINAR</i>	101
Eğitim Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Kendilerine İlişkin Metaforik Algıları <i>Aysen BALKAYACETİN</i>	102
Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Vatandaşlık Davranışı <i>Seva DEMİRÖZ</i>	103
Enhancement Of Research And Education Of East Asian Music Through Technical Innovation Of The Emdb (Ewha Music Database) <i>Hyun Kyung CHAE</i>	106
Examining Prospective Mathematics Teachers' Solutions Regarding The Theoretical Modeling Problem <i>Levent AKGÜN, Demet DENİZ</i>	113
Feedback Research Of Using E-Learning In The Course "Upholstery" <i>Hana PAŘILOVÁ, Pavla TĚŠÍNOVÁ</i>	114
Fen Öğretimi Ve Çevre Eğitimi İçin Kentsel Doğal Alanların Kullanımı Ve Buralardaki Bitkilerin Teşhisi İçin Dikotom Teşhis Anahtarlarının Geliştirilmesi: Ankara İçin Kızılcahamam Soğuksu Milli Parkı Örneği (Türkiye) <i>Derya AYCAN, Sönmez GİRGİN</i>	115
"Geleceğin Bilim Eğitimcileri İçin Güncel Bilim Ve Bilim Eğitimi İi" Etkinliği Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi <i>Abdullah KORAY, Özlem KORAY</i>	116
Global Development Aid And The Primary School Teacher <i>John BUCHANAN</i>	125
Güvenli İnternet Kullanımı Ve Siber Zorbalık <i>Vahide CAN</i>	126
Hacettepe University Biology Teacher Candidates' Smartphone Usage In Education <i>Pınar KÖSEOĞLU, Gamze MERCAN</i>	127
How Inviting Is The Learning Environment? <i>Hans BRITS</i>	134
Hukuk Ve Eğitim <i>Selma ÇETİNER</i>	135
Impact Assessment Of Technology Use Towards The Aggression And Anger In Adolescents <i>Emete GERÇEL, Mehmet ÇAGLAR</i>	139
Importance Of School's Cooperation With Industry At Technical Education <i>Ismail BECENEN, Nilgün BECENEN</i>	145
Interpersonal Schema And Psychological Resilience Amongst High School Students <i>Halil EKSI, Zafer ÖZCAN, Ma</i>	147

Investigation Of Pre-Service Teachers' Inquiry Skills And Opinions About Inquiry <i>Z. Nalan YILMAZ, Ozge AYDIN</i>	152
İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Tümevarımsal Akıl Yürütme Yoluyla İspat Becerileri <i>Emine Gaye ÇONTAY</i>	153
Language, Culture And Variability In Speech Community <i>Mahieddine RACHID</i>	155
Lesson Study To Enhance Teachers' Knowledge And Skills In Teaching Science With Inquiry Approach <i>Ruhizan M.YASIN</i>	158
Matematik Öğrenmede Karşılaşılan Aksaklıklar(Öğrenci Görüşleri) <i>Hatice Nur ERBAY, Güneş YAVUZ, Okan BAHAR</i>	159
Mathematics Preservice Teachers' Opinions About Teaching Profession Skills And Deficiencies On Teaching Mathematics <i>Dilek Sezgin MEMNUN, Emre DINÇ</i>	160
Meslek Yüksekokullarının Tekstil Bölümlerinde Mesleki Eğitimin Üniversite Sanayi İşbirliği İle Geliştirilebilmesi <i>Hayri ŞEN</i>	169
Modern Eğitim Sistemlerinin Kurulması Ve Gelişmesinde Öğretmenlerin Rolü <i>Mustafa ERGÜN</i>	174
Müfide Ferit Tek'in Aydemir Romanında İdealist Öğretmen Tipi: Demir Bey <i>Mahmut Abdullah ARSLAN, Yasin Mahmut YAKAR</i>	180
Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğrenme Ve Ders Yaklaşımları İle Alan Başarı Puanları Arasındaki İlişkiler <i>Fırat ALTUN</i>	181
My Teacher Is Like...” : A Pilot Study <i>Belgin Arslan CANSEVER, Neşe ASLAN, Kadir ASLAN</i>	193
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Edebiyat Ve Çocuk Edebiyatına İlişkin Algıları <i>Yasin Mahmut YAKAR, Mahmut Abdullah ARSLAN</i>	197
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Dönemde Yabancı Dil Eğitimi Verilmesi Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi <i>Fatma KAZANOGLU, Havva ÖZÇELEBİ</i>	198
Okullarda Çatışma Çözme Ve Arabuluculuk Eğitimi <i>Özlem KORAY, Öznur KIZILCA, Işıl ÖREN, Vildan KARABAS, Ayşenur SELVI</i>	208
Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Teknolojisini Kullanma Düzeylerinin Dijital Bölünme Açısından İncelenmesi <i>Kerim KARABACAK, Subhan EKŞIOĞLU</i>	209
Öğretmen Adaylarının Bit Kullanım Durumları Açısından Profilleri <i>Nihal DULKADIR, Canan ÇOLAK, Işıl KABAKÇI</i>	210
Öğretmen Adaylarının Düşünme Stillерinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi <i>Ahmet EROL, İbrahim Halil YURDAKAL, Serdar AKBULUT</i>	211
Öğretmen Adaylarının Elektrostatik Konularındaki Alternatif Kavramlarının Belirlenmesi <i>İlhan SILAY, Fatih ÖNDER, Tuğba YALÇIN</i>	212

Öğretmen Adaylarının Özel Gereksinimli Öğrencilerle İlgili Farkındalığının İncelenmesi <i>Şengül İLGAR</i>	213
Öğretmenlerin Türk Eğitim Sistemine Yönelik Metaforik Algıları -Teachers' Metaphors Towards Turkish Education System <i>Lütfü İLGAR</i>	214
Öğretmenlerin, Öğrencilerinin Matematik Bilgi Ve Becerilerini Ölçerlerken Kavram Ve İşlem Bilgileri Kullanma Düzeyleri <i>Mehmet BEKDEMİR, Fatih BAS</i>	215
Öğretmenlerin Proje Ödevi Özyeterlik Algılarına Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme <i>Gürbüz OCAK, İjlal OCAK</i>	216
Öğretmenlerin Proje Ödevlerine İlişkin Öz Yeterliliklerinin Belirlenmesi <i>Gürbüz OCAK, İjlal OCAK</i>	226
Öz-Yeterlik İnancının Tutuma Etkisi: Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirmeye Yönelik Öz-Yeterlilikleri İle Tutumları <i>Yaprak Kalemoğlu VAROL</i>	235
Relationship Between Learner Autonomy Support Behaviors And Competency Of Supervising Teachers <i>Aytunga OGUZ</i>	236
Smart Education, Creating Music Education Contents: Songs That Express How Beautiful You Are <i>Hye Seung SHIN</i>	237
Şiir Çözümleme Özyeterlilik Algisi İle Eleştirel Düşünme, Yaratıcı Düşünme, Problem Çözme, Şiire Yönelik Tutum Ve Estetik Duyarlılık Arasındaki İlişki <i>Abdulkerim KARADENİZ</i>	242
Teacher Images In Different Cultures: A Pilot Study <i>Neşe ASLAN</i>	249
Teachers' Thoughts On And Attitudes Towards Motivation Strategies <i>Nuray Okumuş CEYLAN</i>	254
Teknolojinin Öğretim Sürecine Entegrasyonuna Örnek Uygulama Fen Eğitiminde Dijital Oyun Tasarımı Ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Görüşleri <i>Gülşah ULUAY, Alev DOĞAN</i>	261
Textile Marketing In Higher Education <i>Ludmila FRIDRICHOVA</i>	262
'The Case Of The Educated Methodological Study':An Exploration Of Published Technology Related Research Case Studies <i>Hazel BEADLE</i>	263
The Development Of A Student Documentary Short Film On Disadvantaged People In The Community Under The Bridge Zone 1 In Bangkok Entitled "Utopia" <i>Kuntida THAMWIPAT, Kirimag BOONROM</i>	276
The Development Of Learning Resource, The Creation Of Public Relations Media And The Provision Of Special Activities In The Project Entitled "Thoughtful Industrial Teachers And The Learning Resource To Promote The Local Wisdom About Thai Oconut Shell At Lang Suan Thonburirom Community" <i>Pornpapatsoorn PRINCHANKOL, Kuntida THAMWIPAT, Tanakrit JAIPET, Tanachart FUENGKET, Siripak MERANON</i>	282

The Effect Of Ppse Preparation Process On Social Life Based On Teacher Candidates' Views <i>Fatma Susar KIRMIZI, Özge TARHAN</i>	291
The Evaluation Of Teacher Candidates' Using The Skills Of Critical Thinking Strategies <i>Sevda KOÇ</i>	300
The Interest And Attitudes Of Students Studying At Faculty Of Education And Faculty Of Science Towards The Teaching Profession <i>Aylin ÇOKOY, Arzu TÛTÛNCÛLER, Galip AKAYDIN</i>	306
The Knowledge And Thoughts Of Ninth Grade Students On The Concepts Related To The Subject Of Energy <i>S.BEZEN, I.AYKUTLU, C.BAYRAK</i>	307
The Pearl Side Of Online Portfolios: A Descriptive Study On The Rich Experience Of Using Pearltrees By Master Students Of Teaching English As A Foreign Language <i>Tahany ALBAIZ</i>	325
The Prospective Physics Teachers' Conceptual Understanding Of The Waves <i>Işıl AYKUTLU</i>	330
The Prospective Secondary Mathematics Teachers' Self-Perception On Competency Of General Teacher Behaviors <i>Çiğdem ARSLAN, Güneş YAVUZ, Hatice Nur ERBAY</i>	331
The Teacher Of Slovak Language And Literature In The Conditions Of Slovak Pre-Gradual Preparation <i>Mariana SIROTOVA, Zdenka KUMOROVA</i>	332
The Three C's Of Team-Building – Communication, Cooperation, Coordination <i>Jennifer D.E. THOMAS, Danielle MORIN, Dennis KIRA</i>	338
Türkiye'nin Değerler Eğitimi Haritası <i>Nazlı CIHAN</i>	339
Türkiye'de Okul-Üniversite İşbirliğine İlişkin Bir Değerlendirme <i>Fatih BAS, Ahmet ISIK</i>	340
Türkiye'de Öğretmen Eğitimi İçin Reform Arayışları: Öğretmen Eğitimini Yeniden Yapılandırmak <i>İrfan BASKURT</i>	345
University Social Responsibility (Usr): Identifying An Ethical Foundation Within Higher Education Institutions <i>Shu-Hsiang (Ava) CHEN, Jaitip NASONGKHLA, J. Ana DONALDSON</i>	346
Validity And Reliability Of The Learning Styles Scale For Preservice Teachers (Lspt) <i>Mustafa OTRAR, İsmet Yücel KOÇ</i>	347
Value Orientation And Emotional Intelligence Among University Students <i>Füsun EKSI</i>	348
Velayet Altındaki Çocukların Eğitim Hakkı / The Right To Education Of Children Under Custody <i>Cemile TURGUT</i>	353
Video/Print Hybrid Materials For In-Service Teacher Training In Vietnam And China <i>Jack KOUMI</i>	354
Yabancı Dil Öğretiminde Kısa Film Etkinliğinin Uygulanma Sürecinin İncelenmesi <i>Ayfer ÇOLAK</i>	355
5n 1k İle Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Öğrencileri İçin Sanal Kampüs / Bilgi Okuryazarlığı Eğitim Platformu'nun Geliştirilmesi Projesi <i>Mesut KURULGAN, Halime YÖRÛ, Mustafa CIN</i>	356

Açık Ve Uzaktan Eğitim Öğrenci Destek Hizmetlerinde Analitik Hiyerarşi Sürecinin Uygulanabilirliği <i>Betül HACIKÖYLÜ</i>	370
Aile Danışmanlığında Uzaktan Eğitim Ve Getirdiği Tartışmalar <i>Ural NADIR</i>	371
Effects Of The In-Service Training On The Points Of Symptom Check List-90-R (Btl) On A Group Of Teachers <i>Münevver MERTOĞLU</i>	374
Identity Teaching In Distance Education: Reflections Theoretical On Pedagogical Practice Of Tutors Distance <i>Fernanda CRUVINEL, Dennia PASQUALI, Raquel MORAES</i>	381
İşitme Engelli Öğrenciler İçin Mobil Uygulama: Kelime Torbasından Çarkıfeleğe <i>Fatih YAMAN, Onur DÖNMEZ, H.Pelin KARASU, Elif AVCI, Işıl Kabakçı YURDAKUL, Y.Levent ŞAHİN, Elif AKAY</i>	382
Lisansüstü Öğrencilerinin Çağdaş Resim Sanatını Öğrenmelerinde Yeniden Üretilen Yapıtların Etkileri <i>Figen GİRGİN, Ümran BULUT</i>	384
Media-Assisted Undergraduate Teaching – Panel Evidence On Learning Outcomes <i>Stephan H. SCHMUCKER</i>	393
Mooc In The Paradigm Of Systemic Modelling Of Complexity: Some Emerging Properties <i>Marc TRESTINI, Isabelle ROSSINI</i>	401
Open Education In Internet Dictionaries As A Combination Of Technology, Society And Culture <i>Mediha Sağlık TERLEMEZ</i>	407
Sanatsal Baskı Öğretim Yöntemi Aracılığıyla Buluşsal Ve Bilimsel Öğrenim Farkındalığının Arttırılması <i>Güldane Araz AY</i>	415
Technology Ownership And Academic Achievement Status Of Learners At Anadolu University Open Education System Between 2011 And 2014 <i>Sinan AYDIN, Aylin ÖZTÜRK</i>	416
Television And Women’s Tv Programmes In Lifelong Learning: The Case Of Trt <i>Serap ÖZTÜRK</i>	428
Türk Açıköğretim Sisteminde Staj Uygulamalarının Sosyal Güvenlik Hakları Açısından Değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi Örneği <i>A. İlhan ORAL</i>	436
Türk Yükseköğretim Sisteminde Örgün, Uzaktan Eğitim Ve Açıköğretim Yöntemi İle Yapılan Maliye Eğitimi Üzerine Değerlendirmeler (An Assessment Of Public Finance Education By The Ways Of The Formal Training, Distance Education And Open Educ) <i>Canatay HACIKÖYLÜ</i>	447
Türkiye’de Uzaktan Eğitim Ve Çalışma Hayatı <i>Elif Yüksel OKTAY</i>	448
Zeki Ve Uyarlanabilir E-Öğrenme Ortamları <i>Gamze TUNA, Aylin ÖZTÜRK</i>	465
A Reception Analysis Of Male & Female Roles In The Advertisements That Carry Different Culturalcodes <i>Emine ŞAHİN, Meryem Oğuzhan TULUK</i>	471

Comic Strip And Science Communication Scicom Narratives <i>Aquiles Negrete YANKELEVICH</i>	478
Controversy Surrounding The ‘Fake News’: Descriptiveanalysis Of Three Major Newspapers In South Korea <i>Mahnwoo KWON, Yongwoo JUN, Hajin IM</i>	486
Çocuklu Evli Erkeklerin Evlenme Biçimlerine Göre Aile İşlevleri <i>Nesrin DUMAN, Gülçin KARADENİZ, Esra ELMAS, Berfin VARIŞLI</i>	489
Digital Oyunlarda Hegemonyanın İnşası Ve Kültür Endüstrisi <i>Fatma GÜRSES</i>	490
Dijital Çağın Belgesel Sinemaya Getirdiği Fırsatlar Ve Yenilikler <i>Şermin Tağ KALAFATOĞLU</i>	509
Education Technology Changing Face Of School Library Science And Scholarly Communication Area In K12 <i>Şebnem Gürsoy ULUSOY, Özge Gürsoy ATAR</i>	516
Etkili Bir Kişilerası İletişime Beden Dilinin Katkısı <i>Gülşüm ÇALIŞIR</i>	522
Osmanlı Dönemi Gazetelerinde Reklam Çözümlemeleri <i>Filiz TIRYAKIOĞLU</i>	530
Realistic Presentation Of Virtual Characters In Motion Pictures <i>Yüksel BALABAN</i>	531
Sanal Yaşamın Sosyal, Gerçek Yaşamın Asosyal Bireyleri Ve Sosyal Medyada Kimlik Oluşumları Üzerine <i>Mine DEMİRTAŞ, Oktay DEMİRTAŞ, Ayşe Zafer BAŞKAYA</i>	539
The Importance Of Creating Local-Culturel Symbols In The Process Of Creating Destination Brand: Example Of Eskişehir City <i>Mustafa Özgür SEÇİM</i>	546
The Opinions Of High School Students Regarding Energy And Its Problems <i>Esra ÇAKIRLAR, Salih Levent TURAN</i>	556
The Views Of The Students Who Attend And Don't Attend The Advertising Ethics Courses: The Case Of Faculty Of Communication, University Of Erciyes <i>Mustafa AKDAG, Nilay Akgün AKAN</i>	562
Türkiye’de Sosyal Medya Kullanımı Twitter Ve Blog İncelemesi <i>Özgür GÖNENÇ</i>	571
Typography As A Tool To Strengthen The Messages In Written Communication <i>Ismail Hakki NAKILCIOĞLU</i>	587
Yeni Medya Çağında Magazin Haberciliği: Türkiye’de İnternette Faaliyet Gösteren Magazin Sitelerinin Özellikleri <i>Mihalıs KUYUCU</i>	588
Yeni Medya Ve Etik <i>Mustafa ÖZTUNÇ</i>	602
Youth Participation In National Agenda Through New Media <i>Norshuhada SHIRATUDDIN, Shahizan HASSAN, Mohd Khairie AHMAD</i>	603

Dijital Çağın Belgesel Sinemaya Getirdiği Fırsatlar Ve Yenilikler

Şermin Tağ Kalafatoğlu

Güzel Sanatlar Fakültesi, Ordu Üniversitesi, Türkiye
tagsermin@gmail.com

ÖZET

Belgesel sinemanın gelişimini tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkan toplumsal gelişmelerden ve medya teknolojisindeki yeniliklerden ayrı olarak değerlendirmek mümkün değildir. Belgesel yapımların ve belgesel film yapıcısının rolünün ne olduğuna ilişkin cevaplar bu tarihsel perspektifte tekrar tekrar gözden geçirilmektedir. Farklı platformlarda izlenmesi için (sinema perdesi, televizyon ya da çevrimiçi ortamlar) üretilmiş olan belgesellerde sosyal, politik, estetik ve teknolojik açıdan önemli olan ve devam eden değişikliklerin içeriğine bakıldığında; yeni dijital üretim, kurgu ekipmanı, televizyon formatlarındaki artış, sinemasal özelliklerdeki patlama, çekimlerin çeşitli video paylaşım platformlarında yayılması gösterilmektedir.

Belgesel sinema dünyasına dijital çağın getirdiği yenilikler yapım öncesi, yapım aşaması, yapım sonrası ve dağıtım aşamaları olarak özetlenebilir. Görece olarak ucuz olan dijital teknoloji, belgesel üretim sürecine dâhil olmak isteyenlerin sayısını ve çeşitliliğini artırmıştır. Film yapımcıları, çeşitli kesimlerden aktivistler, bu alanda olmak isteyen yenilikçiler, dünyanın farklı yerlerinden olan girişimciler gibi farklı kesimden olanlar belgesel yapımlarda etkin olmak için bu alana giriş yapmaktadır. Yapımın yanı sıra dağıtım ve sergileme açısından da dijital teknolojiler belgesel yapımlara yeni platformlar sağlamaktadır. Seyirci kitlesine erişmek için geleneksel iletişim kanallarına ihtiyaç ortadan kalkmaktadır.

Bu çalışmada dijital teknolojinin geleneksel belgesel film yapımına getirdiği yenilikler üzerinde durulmaktadır. Dijital çağda belgesel film yapım aşaması ve yapım sonrası süreçte maliyetlerin düştüğü ve düşük bütçeli yapımları gerçekleştirmenin önünün açıldığı görülmektedir. İnternetin alternatif bir iletişim platformu olması konusuna yöneltilen eleştiriler göz önünde bulundurularak belgesel yapımlar üzerindeki etkileri üzerinde durulmaktadır. Günümüzde medya kanallarının artmasıyla birlikte daha sofistike hale gelen izleyici eğleneceği filmler değil kendisini zorlayacak, meydan okuyacak belgesel yapımların arayışındadır.

Anahtar Kelimeler: Belgesel sinema, dijital teknoloji, dijital ve çevrimiçi belgeseller, belgeselin yeni formları.

Opportunities And Innovations Introduced By Digital Age In Documentary Films

ABSTRACT

It is not possible to evaluate development of the documentary film separately from social developments that emerged in the historical process and innovations in media technology. Answers on what the role of documentaries and documentary filmmakers are revised again and again in this historical perspective. The documentaries that have produced to be watched on different platforms (such as movie screen, television or online media) have important and ongoing social, political, aesthetic and technological changes. These changes include new digital production, new editing equipment, booming in cinematic features, and sharing footage on different video sharing sites.

The innovations of the digital age to the documentary film world can be summarized as, pre-production, production, post-production and distribution stages. Relatively inexpensive digital technology increased the number and diversity of those who want to be included in the documentary production process. Filmmakers, activists, wannabes and entrepreneurs from different parts of the World access to the production of documentary field in order to gain an active role. In addition, digital technologies in terms of production as well as the distribution and exhibition, is providing a platform to documentaries. Finding potential audience is now possible without relying on traditional channels.

This paper focuses on the innovations that come with the digital technology to the traditional documentary filmmaking. In the digital age, production and post-production of documentary film costs has fallen. It's observed that producing low budget documentaries is possible. Although we need to consider that the internet has been criticized by the scholars about its limitations on being an alternative public sphere. At the present day, the audience who become more sophisticated as a result of increased number of media channels seek for the challenging documentaries not for the entertaining content.

Key Words: Documentary film, digital technology, digital and online documentaries, new forms of documentaries.

HAREKET EDEN GÖRÜNTÜLERİN BAŞLANGIÇ YILLARI

Anlatımı, hareket halindeki görüntüler aracılığıyla sağlama sanatı olarak tanımlanabilecek ve sözcük anlamı da hareketi kaydeden gereç olan sinemanın keşfi bir kişinin çabası sonucunda değil, son yüzyılların birçok önemli buluşunda olduğu gibi, çeşitli araştırmacıların birbirini izleyen uzun çabaları sonucunda gerçekleşmiştir (Onaran, 1999, s.6) .

Sinemanın ilk yıllarında Fransa'dan Almanya'ya Amerika'dan İngiltere'ye kadar uzanan öncülerinin bu yeni aracın teknik ve anlatım olanaklarını keşfetmeye yönelik yaptıkları denemeler içerisinde özellikle Fransa ve onu takip eden Amerika'daki öncülerin çalışmaları başı çekmektedir. Bu ilk denemeler sinemanın Çin, Japonya, Latin Amerika ve Sovyetler Birliği'nde yerleşmesi ve gelişmesinin önünü açmıştır. Sinemanın ilk yıllarındaki öncülerinin yaptığı bu denemeler aynı zamanda film türlerinin de başlangıcıdır. Belgesel film türünün ortaya çıkışı sinemanın doğuşuna denk gelmektedir. Auguste ve Louis Lumière kardeşler Paris halkına 28 Aralık 1895 tarihinde Grand Café'de ilk defa hareket eden görüntüleri gösterdiklerinde, izleyici gündelik hayatlarında tanık oldukları olayları beyaz perdede izlemiştir. Bunlar trenin gara girişinden, fabrikadan işçilerin dağılmasına, sokak görüntülerinden farklı ülkelere gönderdikleri kameramanlar sayesinde çektikleri gündelik yaşamı yansıtan görüntülere kadar çeşitlilik taşımaktadır (Nowell-Smith, 1996, s. 3).

Bütün bu gelişmelerin hiç biri teknolojik gelişmelerden bağımsız olarak düşünülemez. Sinema teknolojik karakteriyle öne çıkan bir sanat formu olma özelliğine sahiptir. Sinemanın dolayısıyla belgesel sinemanın teknolojik öncülerine bakıldığında bunun hareket yanılması yaratan çeşitli araçlara, oyuncaklara ve algının sürekliliği üzerine yapılan çalışmalara kadar gittiği görülmektedir. Görsel imgenin algılanması üzerine yapılan deneyler 1820'li yıllarda İngiltere'de Thomas Young, Charles Wheatstone, Peter Mark Roget, William George Horner, Michael Faraday ve Sir John Herschel; Avusturya'da Simon Ritter von Stampfer; Belçika'da Joseph Antoine Ferdinand Plateau tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu deneysel çalışmaları gözün hareket yanılmasına dayanan araçların geliştirilmesi takip etmiştir. Dr. John Ayrton Paris 1825'te Thaumatrope'u, 1828'de Faraday optik bir oyuncak olan Faraday çarkını, 1829'da Joseph Antoine Ferdinand Plateau Phenakistiscope'u ve saniyede 16 karenin hareketin devamlılığı yanılmasını keşfetmiş, Horner 1834'te Zootrope'u ve Baron Franz von Uchatius 1853'te Projecting Phenakistiscope'u geliştirmiştir. (Barsam, 1992, s. 7).

Optik prensipler üzerine yapılan bu deneyler imgelerin birbiri üzerine sarkmasına neden olan görme özelliğine, hareket olmayan yerde hareket varmış gibi algılanmasına yaslanmaktadır. Sinemanın teknik olarak gelişimi algının sürekliliği üzerine yapılan bu deneysel çalışmaların yanı sıra foto-hassas bir yüzeyde fotoğrafın üretilmesi, kaydedilmesi ve sabitlenmesi konusundaki fotoğraf üzerine yapılan araştırmalara dayanmaktadır. Fotoğraf, teknik olarak ve kelime anlamıyla ışığın statik temsili, yeniden üretimi ya da ışıkla yazmaktır (foto ışık, graphy yazmak, temsil etmek, çizmek anlamlarına gelmektedir). İnsan gözünün algıladığı şekilde gerçeğe sadık olarak ışığın ve gölgenin kayıt edilerek kalıcı görüntünün korunması için yapılan çalışmalar sinemanın gelişimini önceleyen önemli teknolojik gelişmelerin içerisinde yer almaktadır. Aristoteles'in karanlık kutunun (camera obscura) çalışma prensiplerine teorik referansta bulunması, Ibn al-Haytham'ın bunu 9. yüzyılda daha detaylı bir şekilde ele alması, 15. yüzyılda mimar Brunelleschi'nin konuyla ilgili çalışmaları ve Leonarda da Vinci'nin çizimleri görüntülerin kayıt edilmesine giden yolda atılan önemli adımlardır. Joseph Nicephore Niepce 1822'de ilk fotoğrafı üretmiş, William Henry Fox Talbot ve Louis Jacques Mandé Dauguerre bu alanda önemli adımlar atmışlardır (Barsam, 1992, s. 9; Abisel, 2010, s. 22).

1800'lü yılların ortalarında çeşitli fotoğrafçı ve araştırmacılar ilk hareketli fotoğrafları çekmek yolunda girişimlerde bulunmuşlardır. Edward Muybridge (1830-1904) hayvanların ve insanların hareketlerinin ardaşık anlarını kayıt etmek için bir dizi kamera kullanmıştır. Etienne- Jules Marey (1830-1904) de tek bir fotoğrafik yüzeye hareketin çoklu pozlamasını gerçekleştirmiştir. Kuşlarla ilgili yaptığı çalışmalarında Muybridge'in yöntemini kullanması olanaksız olduğundan yakın arkadaşı Jules Jansen'in (1824-1907) geliştirdiği bir aygıt olan fotoğrafik tüfeği kullanır. Hem Muybridge'in hem de Marey'in amacı zamanı durdurarak hareketi parçalara ayırarak incelemektir. Durağan görüntülerden hareket yanılmasının yaratılması hedeflerinin dışındadır. Hatta bir keresinde Marey Lumière'lere Cinématographe ismini verdikleri icatlarının ilgi çekici olmadığını, çünkü gözün gördüğünü neredeyse aynen tekrar ürettiğini, kendisinin ise görünmez peşinde olduğunu söylemiştir. (Betton, 1994, s.6; Campany, 2008, s. 22).

Hareketli görüntüye giden yolda algı yanılmasına dayanan optik oyuncaklardan fotoğrafik görüntünün kaydı için geliştirilen araçlara kadar her bir icadın önemi büyüktür. Teknolojideki gelişmeler sinemanın başlangıç yıllarından beri büyük önem taşımaktadır. Sinemanın anlatım olanaklarını etkileyen mihenk taşı niteliğindeki teknik gelişmeleri şu şekilde özetleyebiliriz; sesin senkronize olarak kayıt edilmesi 1920'lerde; rengin sinemanın anlatım diline eklenmesi 1930'larda (technicolor process 4); yeşil ekran 1940'larda; hafif ve taşınabilir çekim ekipmanının geliştirilmesi, sesin görüntüyle birlikte kayıt edilebilmesi 1950'ler ve 1960'larda; daha ucuz film

stokunun kullanımı 1980’lerde; filmlerin tüketimini ve dağıtımını etkileyen İnternetin 1990’larda; hafıza kartlarına ve dahili depolar ile dijital kameraların kullanımı 2000’li yıllarda yaşanan gelişmelerin içerisinde.

TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN ANLATIM OLANAKLARINA ETKİLERİ

Sinemanın başlangıç yılları aynı zamanda belgeselin yapımların da başlangıcını oluşturmaktadır. Sinemanın ilk yıllarında film gösterimlerinde belgesel sayısı kurmaca filmlerden fazladır. Ancak bu oran 1907’den sonra değişmeye başlamış ve kurmaca filmlerin sayısı hızla artarken, izleyici ilgisi de bunlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Belgesel türü ise, seyirciyi etkileyen ve karlı bir endüstrinin yaratılmasını sağlayan kurmaca filmler olduğundan bir kenara itilmeye başlamıştır. Sinemada gösterim imkânı yakalamakta ve finansal destekleyici bulabilmekte savaş veren belgesel bu dezavantajlara rağmen çeşitli formlar ve teknikler geliştirmeyi de başarabilmiştir. (Cowie, 1971, s.170; Barnouw, 1983, s.21). Sinema tarihindeki teknolojik gelişmeler var olmak için mücadele veren belgesel filmlerin anlatım olanaklarını şekillendirmiştir. Bu açıdan belgesel sinemanın tarihindeki teknolojik gelişmeler açısından önemli kırılma anlarını değerlendirmek gerekmektedir.

Sesin senkronize kayıt edilmesi kurmaca filmlerde olduğu gibi belgesel yapımların içeriğini de etkilemiştir. İnsanların kendi sesleriyle konuşmaya başlamaları, -konuşan insanlar- belgeselcileri uzun zamandır teknik yetersizliklerden ötürü giremedikleri bir alana sokmuştur. Ancak senkronize ses, spontane kullanımı sağlamak için çok hantal bir ekipmana gereksinim duymaktadır. Bu nedenle kamera insanları konuşturmak yerine bir şeyler yaparken çekmektedir. Bu hantal çekim ekipmanından kurtulmak için 1950 ve 1960’lı yılları beklemek gerekmiştir. Ses ve görüntüyü kayıt eden ekipmanın daha hafif olmasının belgesel filmlerin anlatım olanaklarına etkileri bu yıllardan sonra görülmektedir. 1960 yılına doğru 16 mm film ekipmanı iki kişilik bir ekiple film çekimine izin verir hale gelmiştir. Daha hafif bir ekipmanla, film için gerekli materyal ve senkronize olarak kaydedilmiş ses elde edilmeye başlanmıştır. Kolay kullanım olanağı sunan, 16 mm ekipman sinemacıları özgürleştirirken hızla 35 mm’nin yerini almıştır. Ayrıca ekipmandaki hafiflemeyle birlikte tripod kullanımında azalma yaşanmaktadır. Ancak hafiflik beraberinde kolay hareket etmeyi getirememiştir. Bunu önünde ses ve görüntünün aynı anda kaydında gerekli olan kamera ve ses kayıt cihazının arasındaki kablo engeldir. Rahat hareketin sağlanması için bu kablonun ortadan kaldırılması ve senkronizasyon tekniklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu konuda belgesel film alanında yapımları da olan teknik açıdan denemeler yapan Robert Drew ve Richard Leacock gibi isimler çalışmalar gerçekleştirmektedir. Yapılan birçok denemeden sonra 1960’a gelindiğinde tatmin edici sonuçlar elde edilmiştir (Jaffe, 1965, s. 43; Barnouw, 1983, s.235-236).

Görüntü ve ses kayıt eden cihazların teknik olarak geliştirilmesi ve daha hafif hale gelmesiyle belgesel film yapımcısı konusunu daha rahat bir şekilde takip eder hale gelmiştir. Bu gelişmeler doğrudan sinema (direct cinema), özgür sinema ve cinéma vérité, candid eye olarak ifade edilen yapımların ortaya çıkışına ön ayak olmuştur. Bu yeni belgesel akımın en belirgin özelliği sokağa inip, eylemin ve olayların içinde bulunmasıdır. İngiltere, Fransa, Kanada ve Amerika’daki belgesel film yönetmenleri gelişen yeni teknolojilerin yardımının yanı sıra yaratıcısının siyasi gündemine hizmet etmek amacıyla doğmuştur. Senkronize ses kullanımı kurgu sitilini de etkilemiştir. Sessiz film kurgusunda yapılan çekimlerin parçalanması, sonra bir araya getirilerek “film zamanı”nın oluşturulması giderek değer kaybetmeye başlamıştır. Konuşma ile birlikte “gerçek zaman” bunun yerini almaya başlamıştır. Belgeselcilerin teknik gelişmeler ile önlerinde yeni bir dünya açılmıştır. (Handman, 1999; Enright 2000; Saunders, 2014; Barnouw, 1983).

Video, yeni bir ifade olanağı olarak 1970’lerde belgesel film aktivitelerini genişlemiştir. Bu kolay kullanımlı ekipman sayesinde film alanından olmayan herhangi biri de başarılı görüntüler elde edebilecek hale gelmiştir. Küçük video kameralar romancının kâğıt ve kalem kullanmasındaki gibi bir özgürlük getirmiştir. Video teknolojisinde yaşanan gelişmeler sayesinde elde edilen çekimlerin kalitesi artmış, böylelikle belgeselcilik alanında da yeni bir sayfa açılmıştır. 1980’li yıllarda daha önceleri ayrı ayrı idare edilmesi zorunlu olan ses ve görüntüde, mikrofonla birlikte yapılan video kameralarda bir değişim yaşanmıştır. Bu devam eden gelişmeler bağımsız belgesel çalışmalarına hız vermektedir. (Jacobs, 1979, s. 516; Barnouw, 1983, s.287).

DİJİTAL GELİŞMELER

Sinema endüstrisi kurgudaki, görüntü ve sesin kayıt edilmesindeki bütün dijital gelişmelere rağmen hala sinema salonlarında George Eastman’ın Edison’un 1892 yılında icat ettiği Kinetoscope’u için geliştirdiği 35mm perforeli filmlerini kullanmaktadır. Bu format büyük perdede yapılan gösterimler için geçerliliğini geçen zamana rağmen korumaktadır. Bu çelişkili durumu bir tarafa koyarsak belgesel film dünyasını etkileyen dijital gelişmelerin neler olduğuna daha yakından bakıldığında bunların özellikle yapımların sürecini ve dağıtım sürecini etkileyen teknolojiler olduğu görülmektedir (Sorensen, 2008, s. 49).

1990’lı yıllarda gerçekleşen ve medya teknolojisini etkileyen en önemli gelişme analogdan dijital medyaya geçilmesi ve World Wide Webin (www) tüm dünyaya yayılmasıdır. 1990’lı yıllarda film ve televizyon endüstrisi analogdan dijital teknolojiye geçiş yapmıştır. Bu dönüşüm ilk önce kurguda daha sonra da kamera teknolojisinde

gerçekleşmiştir. Dijital teknolojilerde yaşanan ve profesyonel medya ekipmanını etkileyen bu önemli gelişmeler kısa bir zaman içinde daha geniş bir pazara tüketicilerin ve amatörlerin kullanımına doğru açılım gerçekleştirmiştir. Analog Video-8 ve Hi-8 formatların yerini, Mini-DV kaset olarak dijital kaset formatları almıştır. Bunların yanı sıra DVD ya da hard disklere doğrudan kayıt etme olanağı da bulunmaktadır. Dijital olarak yaşanan bu gelişmeler içerisinde özellikle büyük önem taşıyan dijital video kurgu teknolojisinin tüketici ürünü olarak pazardaki yerini almasıdır. Buna örnek olarak Apple'ın iMovie kurgu programı verilebilir. iMovie, OS X işletim sistemi ile birlikte masaüstü ya da dizüstü bilgisayarlarda görece olarak gelişmiş kurgu olanaklarının kullanımını sağlamaktadır. Amerikalı film yapımcısı Jonathan Caoutte'un 2004 yılında Cannes Film Festivali'nde oldukça büyük bir etki yaratan belgesel filmi Tamation'un kurgusu, tamamen iMovie yardımıyla yapılmıştır. Bunların yanı sıra önemli bir diğer teknolojik ilerleme de cep telefonlarında yaşanan gelişmelerdir. Çok kısa bir sürede cep telefonları geleneksel telefondan dijital medya merkezine dönüşmüştür. Telefon olarak çalışmalarının yanı sıra, müzik, cep bilgisayarı, kamera vb. fonksiyonlarını içeren araçlara dönüşmüşlerdir. Cep telefonlarında çekilen filmler sosyal paylaşım sitelerine yüklenerek izleyicisiyle buluşmaktadır (Sorensen, 2008, s. 51).

Dijital teknoloji prodüksiyon ve post-prodüksiyon süreçlerindeki maliyetleri önemli ölçüde azaltmıştır. Düşük maliyetlerde film yapımı ve bunların gösterimi için çeşitlenen medya kanalları da daha sofistike izler kitlesinin ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Film yapımının yanı sıra dağıtım sürecinde de yaşanan dijital gelişmelerin etkisi görülmektedir. İnternetin dağıtımda kullanımı pazarın yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Bu özellikle de geleneksel medya kanallarının dışında kalan film ve video yapımcılarını etkilemiştir. World Wide Web'in gelişmesi Avrupa ve Kuzey Amerika'da geniş bant servislerinin genişlemesiyle çeşitli alternatif dağıtım olanakları ortaya çıkmıştır. Kişisel bilgisayarlar önemli dağıtım kanallarına dönüşmüştür. Bu sayede de geleneksel televizyon ve kablolu kanallarda dağıtım olanağı bulamayan biçim ve içerikteki yapımların önü açılmıştır (Sorensen, 2008, s. 51).

Belgesel filmler bağımsız kurmaca filmlerle eşit olarak kendilerini konumlandırarak izleyici kitlesine ulaşmak için onlardan çeşitli pazarlama stratejileri ödünç almaktadırlar. Film yapımcısının ünlü olmasını filmin reklamını yapmakta ve satmakta kullanan belgesel filmler bulunmaktadır. Bu Morgan Spurlock, Michael Moore, Nick Broomfield, Spike Lee, Sydney Pollack ve Kevin Macdonald tarafından izleyiciyi filme çekmekte kullanılmaktadır. Ancak geniş bir izleyici kitlesine erişen ve yüksek gişe getirisi olan bu belgesel yapımlar büyük bir buzdağın görünen yalnızca küçük bir kısmıdır. Geri kalan belgesel yapımların seyircilerine dijitalleşmenin sağladığı olanakların dışında sınırlı sayıdaki kanalları ve pazarlama stratejilerini kullanarak ulaştıkları görülmektedir. Bunların içerisinde festivaller, ödül törenleri, izleyenlerin filmle ilgili bilgiyi çevresiyle paylaşması ve film eleştirmenlerinin yapımı değerlendirmesi yoluyla filmin pazarlanması bulunmaktadır. Bu yapımların izleyicisine dijital gelişmelerin olduğu bir dönemde hangi platformlar üzerinden ulaştığına daha yakından bakılabilir (Vicente, 2008, s. 272).

Belgesel filmlerin dağıtımında çalışma çerçevesinde özellikle DVD ve Video on Demand (VoD) gibi yeni platformların etkisi üzerinde durulmaktadır. Daha ucuz ve elverişli olan bu ortamların varlığı izleyicilerin izleme alışkanlıklarını çeşitlendirmiş, dağıtım kanallarını değişime uğratmış ve belgesel için uzun vadeli yeni türde iş planları geliştirmesine yol açmışlardır.

Peter Broderick, Paradigm Consulting'in başkanı 2006 yılında Amsterdam'daki Uluslararası Belgesel Film Festivali'nde geleneksel dağıtım yollarının; yapım üzerindeki kontrolün dağıtımcıya geçmesi, gişe başarısı zayıf bir açılıştan sonra dağıtımcının motivasyonunda azalma olması, yapımın video olarak gösterim olanaklarının kaybı ve çapraz teminatlı anlaşmalardan ötürü kar kaybı gibi dezavantajları olduğuna dikkat çekmektedir. Broderick, belgesel filmlerin dağıtımında geleneksel kalıpları kıran yeni modellerin neler olduğu konusuna açıklık getirmiştir. Dijital sinema gösterimlerinin, DVD satışlarının ve VoD'un yeni platformlar içerisinde olduğunu ifade etmektedir. (aktaran Vicente, 2008, s. 273).

Belgesel yapımcılarının DVD ve VoD haklarından elde edecekleri gelirler son derece karlı olabilmektedir. Çevrimiçi dağıtım, belgesel film yapımcılarının aradaki araçları çıkartarak asıl kar sağlayanlar olmasını garantilemektedir. Ayrıca bir diğer avantajlı durum da film yapımcısının filmlerinin haklarından yararlanacak olan ana özne konumuna gelmesidir. Bu, film üzerindeki haklarından feragat etmeden gerçekleşmektedir. Çevrimiçi dağıtımda dikkat edilmesi gereken bunun belgeselin çekirdek izler kitlesine ulaşacak bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Robert Greenwald'ın belgesel yapımları Outfoxed: Rupert Murdoch'un War on Journalism (US, 2004), Uncovered: The War on Iraq (US, 2004) ve Wal-Mart: The High Cost of Low Price (US, 2005) bağımsız olarak DVD'leri satışa çıktıktan sonra sinemalarda gösterimini garantiye almıştır. Outfoxed isimli yapımın binlerce DVD'si özel gösterim için çeşitli gruplara satılmış daha sonra yapımla ilgili bilgi kulaktan kulağa yayılmış ve çevrimiçi yapımla ilgili değerlendirmeler yayınlanmıştır. DVD'nin piyasaya çıkışı takip eden iki ay içinde 200 binden fazla satış gerçekleştirilmiştir. Bu şekilde bir pazarlama stratejisiyle yeni dijital ortamlara

odaklanarak dağıtım yapılan ve başarılı olan başka yapımlar da bulunmaktadır. DVD ve VoD platformları belgesel filmlerin izleyicisi ile buluşması için yeni ortamlar sağlamanın yanı sıra filmlere genel kamunun ilgisini çekerek geleneksel gösterim yollarının da açılmasını sağlayabilmektedir. (Vicente, 2008, s. 274).

VoD kullanarak dağıtım yapılan belgesel yapımlar da bulunmaktadır. VoD platformları içerisinde televizyon kanalları ve çevrimiçi ortamlar bulunmaktadır. Bu ortamlar içerisinde yer alan televizyon kanallarından France Arte, Canal +, FR3 ve Documentary Channel gibi yayıncılar belgeseller için VoD servisi sağlamaktadırlar. Ayrıca VoD servisi sağlayan çevrimiçi ortamlara bakıldığında bunların izleyiciye istedikleri filmi istedikleri dilde alt yazılı ya da dublajlı bir şekilde ulaşma olanağı sağladığı görülmektedir. Artan bir şekilde belgesel izleyicisi uluslararası festivallerde başarılı olan veya Oscar adaylığı gibi büyük organizasyonlarda yer alan belgesel yapımları izlemek istemektedir. Ancak geleneksel dağıtım ağı bu filmlerin dünyanın her yerinde gösterime girmesini sağlayamaya bilmektedir. Çevrimiçi platformlarda VoD ile belgesellerin dağıtımının gerçekleşmesi yalnızca güncel olan yapımlara değil aynı zamanda belgesel tarihinin klasiklerine de istenildiği zaman erişimi sağlamaktadır. Dağıtım kanallarında yaşanan çeşitlilik izleyici için de önündeki film seçeneklerinin ve bunları izleyeceği platform seçeneklerinin artması anlamına gelmektedir.

Çevrimiçi VoD platformlarından biri olan Normadsland.com gibi web siteleri kaliteli belgesel yapımlara içeriğinde yer vermektedir. Ayrıca televizyon ve sinema gibi dağıtım kanallarının sansür nedeniyle kapalı olduğu yapımlara da çevrimiçi dağıtım yolu açık bulunmaktadır. Örneğin Ken Fero'nun 2001 yılı belgesel yapımları Injustice gözetiminde ölümlerden bazı polisleri sorumlu tutmaktadır. Polis Ferasyonunun uyarılarına karşı bir sinema salonu filmi göstermeye karar vermiş ve bunun sonucunda filmin diğer gösterileri iptal edilmiştir. Tüm zamanların en çok indirilen belgesel yapımlarından birisi de 9/11 komplo teorilerine ilişkin olan Loose Change (ABD, 2006) isimli yapımdır. Film ilk olarak webde Nisan 2005'te konulmuş, Mayıs 2006 tarihi itibarıyla 10 milyon izleme rakamına ulaşmıştır (Vicente, 2008, s. 276).

Çevrimiçi VoD gibi kanalların dışındaki sosyal paylaşım ağları insanların amatör yapımlarını paylaşabilmesi için olanak tanımaktadır. YouTube ve Google Video dağıtımının gerçekleştiği bu kanallara örnektir. Çevrimiçi bu dağıtım kanallarının yükselişiyle birlikte paylaşılan çevrimiçi videolarda da bir artış gerçekleşmiştir. Bu yapımların ortak özelliğine bakıldığında süre olarak kısıtlı oldukları, amatör yapımların değerlerini taşıdıkları, estetik biçimin yapımların aşamasında ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda belirlendiği, televizyon ya da sinemada hiçbir zaman gösterim olanağına sahip olmadıkları görülmektedir. Bu özellikler taşıyan yapımlar, coğrafi olarak dağınık haldeki kişileri belgesel izlemek ya da üretmek gibi ortak amaçlar doğrultusunda bir araya getirilerek yeni türde topluluklar ortaya çıkartmaktadır. Bu türde topluluklara örnek olarak dünya genelinde katılımcıyı cezbetmesiyle YouTube ya da daha küçük ölçekli olarak İngiltere kaynaklı belgesel film yapımcılarını bir araya getiren çevrimiçi topluluk olan FourDocs örnek olarak verilebilir. FourDocs sitesi yeni belgesel film yapımcıları için bir başlangıç noktası, film yapımı konusunda çekim aşamasından kurguya öğretici ipuçlarına yer veren bir platform, önde gelen belgeselcilerle görüşmelerin yer aldığı ve stok kliplere de yer veren bir kaynaktır (Birchall, 2008, s. 279).

Dijital çağın belgesel filmlerin yapım ve dağıtım sürecine etkilerinin değerlendirirken, yapım sürecine katılan farklı kesimleri de ele almak gerekmektedir. Dijital üretim ve dağıtım maliyetlerin düşmesini sağlamaktadır. Dijitalleşme film yapımına farklı alanlardan olan insanların giriş yapmasını sağlamıştır. Bu kesimlerin içerisinde ücre köşelerde, telefon bağlantıları bile olmayan yerli halklar da bulunmaktadır. Avustralya'da Aborjinlerin ve onlarla çalışan avukat ve film yapımcısı David Vadiveloo'nun başlattığı interaktif proje Us Mob buna iyi bir örnektir. Proje çerçevesinde bölgedeki gençlere video eğitimi verilmiş ve içlerinde ödül kazanan Beyond Sorry (2003) ve Bush Bikes (2001) gibi belgesellerin de olduğu altı yapımla gerçekleştirilmiştir. Projenin web sitesi Arrente'de yaşayan yerli halkın tarihlerini ve kültürlerini daha geniş izleyiciye ve yaşlı kuşakla yabancılaşma yaşayan genç kuşak ve daha sonra gelecek olanlara ulaştırmak açısından önem taşımaktadır (Ginsburg, 2006, s. 131).

Farklı bölgelerde yaşayan toplulukların kendi hikayelerini paylaştıkları ve bunları dijital ortamlarda yayınladıkları yapımların yanı sıra kişisel hikayelerini daha geniş kesimlere duyurmak amacıyla çevrimiçi videolar üreten ve bunları web sitelerine koyarak genel kamunun erişimine açan girişimler de bulunmaktadır. Çevrimiçi ortamlarda yer alan ve belgesel yapımlarla ortak bazı özellikler paylaşan bu videoların içerisinde video bloglar yer almaktadır. Yazılı olan blogların görüntülü versiyonları olan bu yapımlarda "vlogger"lar hayatlarıyla ilgili çeşitli detayları paylaşmaktadır. YouTube bu türde videoların yüklenmesine izin vermekte bunları izleyenlerin video olarak cevap vermesine de olanak tanımaktadır (Birchall, 2008, s. 282).

Bu sesli ve görüntülü öz sunumlar belgeselin sahip olduğu geleneksel toplumsal rolden; Paul Rotha'nın ifadesiyle belgeselin sahip olduğu kürsü rolünden uzaklaşarak içe dönüş ve günah çıkarış olarak değerlendirilebilmektedir. Renov (2004) bu konuya daha farklı bir yaklaşım getirmektedir:

...video itiraflar hegomonik olmayan bir bağlamda üretilmekte ve değiş tokuş edilmektedir. Bu yapımlar kişinin kendisini anlamasında ve iki taraflı iletişimde güçlü araçlar olabilirler. Bu videolar, kültürel üretim ve tüketime birbirinin içinde eridiği ve etkileştiği, medyanın insanların arasındaki ayrımları çok büyük farklılıklar gibi göstermek yerine anlamaya yardımcı olduğu daha ütöpik bir ortama olanak sağlayabilirler.

Çevrimiçi ortamlarda yayınlanan bu videoların bazıları belgesel olarak adlandırılan yapımların sınırlarını zorlar nitelikte olmakla birlikte dijital çağda yaşanan gelişmeler beraberinde yeni yapımların biçimlerini, dağıtım ve tüketim olanaklarını dolaşıma sokmaktadır. İzler kitle hem daha fazla yapımla hem de daha fazla kanalla buluşmaktadır. Aynı zamanda daha fazla amatör yapımcı belgesel film alanına giriş yapmaktadır. Bu görüntülerden oluşan yığımda dikkatlerin kaliteli yapımlara çekilmesi konusunda mevcut zorluklara dikkatleri çeken araştırmacılar da bulunmaktadır. Sorensen (2008), bu konuda YouTube'u örnek olarak vermektedir. YouTube'un temel probleminin sinyal-gürültü oranı olduğunu, yüklenen her videonun gülen bebeklerin, şaklabanlıklar yapan ev hayvanlarının ev yapımı videolarıyla popüler film ve TV şovlarını taklit eden videolardan oluşan bir yığın karşısında bir yer bulabilmek için mücadele ettiği belirtilmektedir. Habermas konuyla ilgili şunları dile getirmektedir:

İnternetin kullanımı iletişimin bağlamını hem genişletmiş hem de parçalara ayırmıştır. Bu nedenle otoriter rejimlerdeki entelektüel yaşam üzerinde yıkıcı etkiye sahip olabilmektedir. Ancak aynı zamanda, daha az resmi olan iletişimin yatay çapraz bağları geleneksel medyanın başarılarını zayıflatmaktadır. Bu anonim ve dağınık haldeki kamuoyunun belirli konularda ilgisinin odaklanmasını sağlamaktadır. Vatandaşlara herhangi bir anda aynı konulara konsantre olmalarına imkân tanımaktadır. İnternetin tarafından sağlanan eşitlikteki artış için ödediğimiz bedel, editöryel süreçten geçmemiş olan hikâyelere dağınık erişimdir. Bu ortamda entellektüeller tarafından yapılan katkılar dikkat çekme güçlerini kaybetmektedir (aktaran Sorensen 2008).

Sanal ortamların yığınlara dönüşmesi ve bu yığın içerisinde dikkatleri çekmenin güçlüğüne ilişkin eleştirilere rağmen sahip olduğu demokratik potansiyel ve kullanıcıya verdiği güç; kitlesel medyaya erişim imkânı olmayan amatörler geniş kitlelere seslerini duyurmak için fırsat vermesinde yatmaktadır. Bu türde milyonların erişimine ve içerik üretimine açık olan kanallar, dijital prodüksiyon ekipmanındaki ekonomik ve teknolojik gelişmelerle bağlantılı olarak anlamların, deneyimlerin ve ifadelerin film aracılığıyla iletilmesinin önünü açmaktadır.

SONUÇ

Sinemanın tarihsel sürecinde, hareketin devamına ilişkin algısal yanlığı üzerine yapılan deneyler ve geliştirilen optik cihazlardan fotografik görüntünün elde edilmesi için atılan her adımın ve her icadın önemli olduğu görülmektedir. Kitlelere yönelik gerçekleştirilen bir sanat olan sinemanın anlatım olanaklarını keşfi sürecinde belgesel yapımlar, gerçek hayatın içinden çıkan hikâyelere ağırlık vermiş ve kurgusal olan yapımlardan ayrılmışlardır. Belgesel sinemanın başlangıcı sinemanın başlangıcı olup, ilk filmler gündelik hayatı yansıtan çekimlerden oluşmaktadır. Bu başlangıç yıllarında gösterime giren filmlerin içerisinde belgesel yapımlar ağırlık taşıırken zaman içerisinde bunun yerini kurmaca yapımlar almıştır. Hareket eden görüntünün icadı başlangıçta gelecek görülmeyen bir yatırım alanı olarak düşünölmekteyken kısa bir zamanda büyük bir endüstriye dönüşüm gerçekleşmiştir. Bu endüstri içerisinde belgesel yapımlar yaşanan teknolojik gelişmelerden etkilenerek varlıklarını sürdürmektedir.

Teknolojik alandaki gelişmeler belgesel yapımların anlatım biçimlerinden, prodüksiyon ve post prodüksiyon sürecine, dağıtım aşamasından film yapımcılarının çeşitliliğine kadar geniş bir alanda etkisini göstermektedir. Yaşanan her bir teknolojik gelişme hem yapımların üretimini etkilemekte hem de pazarı şekillendirmektedir. Örneğin '50'li ve '60'lı yıllardaki görüntü ve sesi kayıt eden ekipmanın daha mobil bir hale gelişi yeni anlatım olanaklarının geliştirilmesinin önünü açmıştır. Video teknolojisinde yaşanan gelişmeler '70'li ve '80'li yıllarda belgesel film yapımcılarını daha özgür hale getirirken 90'lı yıllardan sonra yaşanan dijitalleşme belgesel film alanına tamamen yeni bir soluk getirmiştir.

Yeni teknolojinin belgesel film alanına getirdiklerini dijital prodüksiyon ekipmanının kullanımının kolaylaşması ve erişimin yaygınlaşması, anlatım olanaklarındaki yenilikler, yeni biçimlerin geliştirilmesi, alanın demokratikleşerek farklı kesimlere açılması ve yeni dağıtım kanallarının ortaya çıkması olarak özetleyebiliriz. Geniş kesimden katılımcılar üretim sürecine katılmakta ve yapımlarını geleneksel medya kanalları üzerinden geniş

kitlelere ulaştırmak konusunda daha öncesinde sahip olmadıkları bir özgürlüğe kavuşmaktadır. Dijital teknolojilerin ekonomik açıdan elverişlilikleri, bireysel girişimlerin önünü açmıştır. Hem çekim hem de kurgu ekipmanı tüketim pazarında sunulan yeni ve daha ucuz ürünlerle gerçekleştirilebilmektedir. Bu sayede ortaya konulan yapımlar yeni dağıtım kanallarıyla küresel izleyiciyle buluşmaktadır. Dünyanın ücra köşelerinde yaşayan halklar bu kanalları kullanarak kültürlerini ve yaşadıkları sıkıntılarını neler olduğunu daha geniş kesimlere yayabilmektedir. Aynı zamanda daha bireysel hikâyeler de bu atmosferde dağıtım olanaklarına kavuşabilmektedir. Dijital çağın sağladığı demokratikleşme özelliği sayesinde ortaya konulan yapımların yoğunluğu eleştirilere maruz kalmaktadır. Ancak geleneksel medya kanallarına erişimleri problemlili olan kesimler bu sayede seslerini duyurmak ve farklı formlardaki yapımları dağıtıma çıkartmak üzere bir şansa sahip olmaktadır.

Kaynakça

- Abisel, N. (2010). *Sessiz Sinema*, Ankara: Deki Yayınları.
- Bamouw, E. (1983). *Documentary A History of the Non-Fiction Film*. Oxford: Oxford University Press.
- Barsam, R. M. (1992). *Non-Fiction Film: A Critical History*, Indianapolis: Indiana University Press.
- Betton, G. (1994). *Sinema Tarihi*, (çeviren: Şirin Tekeli), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Birchall, D. (2008). Online Documentary, In T. Austin & Wilma de Jong (Eds.), *ReThinking Documentary: New Perspectives and Practices* (pp.278-284), Glasgow: McGraw-Hill Professional Publishing.
- Company, D. (2008). *Photography and Cinema*, London: Reaktion Books.
- Cowie, P. (1971). *A Concise History of the Cinema Volume 1: Before 1940*, London: The Tantivy Press.
- Enright, R. (2000). Cinema verite: defining the moment motion picture review, *Border Crossings*, Vol. 19, no:3.
- Geoffrey, N.S. (1996). *Oxford History of World Cinema*. UK: Oxford University Press.
- Ginsburg, F. (2006). ReThinking Documentary in the Digital Age, *Cinema Journal*; Fall 2006; 46, I' Research Library Core, pp. 128-133.
- Handman, G. (1999). *Classic Realism, Part II*, Chicago: American Libraries.
- Jacobs, L. (1979). *The Documentary Tradition*, New York: W.W. Norton.
- Jaffe, P. (1965). Editing Cinema Verite, *Film Comment*, Vol3, No:3, Summer.
- Onaran, A. Ş. (1999). *Sinemaya Giriş*, İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayınları.
- Özön, N. (1964). *Sinema El Kitabı*, İstanbul: Elif Yayınları.
- Renov, M. (2004). *The Subject of Documentary*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Saunders, D. (2014). *Belgesel*, (Çeviren: Ali Nejat Kanyaş), İstanbul: Kollektif.
- Sørenssen, B. (2008). Digital video and Alexandre Astruc's caméra-stylo: the new avant-garde in documentary realized?, *Studies in Documentary Film*, 2: 1, pp. 47-59
- Vicente, A. (2008). Documentary Viewing Platforms, In T. Austin & Wilma de Jong (Eds.), *ReThinking Documentary: New Perspectives and Practices* (pp.271-277), Glasgow: McGraw-Hill Professional Publishing.
- Vincenti, G. (1993). *Sinemanın Yüzyılı*, (çeviren: Engin Ayça), İstanbul: Evrensel Yayınları.